

Soma, a beszélő kutya

Az önérzetes és jogtudatos
házi eb szomorúságai és örömei

Lejegyezte: Majtényi László

Íroság, írség, kutyaság

Önképem szerint az ivaros kanok körében domináns, a szukákkal rámenősen lovagias, a családi otthon tűzhelye mellett kedves vagyok. Feltétel nélküli emberbarát is, mert velem az emberek jószágosak, még ha az utcára kitett tárgyaikat, autójukat, a kukát le is pisilem, azaz elhelyezem a keréken az *Itt járt Soma!* jelzést, akkor sem rám, legfeljebb az emberemre mondanak valamit. Tűrhető az íráskészségem, és bölcselkedésre is hajlamos, literátor érdeklődésű, átlagos szerénységű ebnek tudom magam, és miután beléptem a férfikorba, van már mire büszkének lennem, az őszintétlen álszerénység nem kenyerem. A Tara nevű magyar kutya lett a világ legjobb mentőkutyája. Pedig már kilencéves! Én meg csak hat vagyok, igaz, el sem indultam a címért, mert az állati jogok szerintem fontosabbak. Vállalva a Parti Nagy által „csodálatos képződménynek” mondott képzavart, a magam részéről ivaros kanként az állat- és kutyajogok szüfrazsettjeként azonosítom magam.

72

Bő két éve történt, a jó szemű és támogató kiadó (Corvina) keresett meg, hogy könyvben, irodalmi igénnyel, barátaim és a nagyközönség elé tárjam magvas gondolataimat. A csörömpölő kasszasiker talán elmaradt, de az olvasók és a kritika jól fogadták alkotásomat. „A korszak tükre? Nem, nem, alig-alig. Hogy Soma életét a nemzeti együttműködés szürreális rendszere, a covid világjárványának szörnyősége meg az ukrajnai háború iszonyata veszi körül, azt szerencsére nemigen kényszerülünk észrevenni. Ebben az értelemben – meglepő lesz, amit megkockáztatunk – könyvünk kései főhajtás a pályakezdő Esterházy Péter *Termelési-regénye* előtt. A közélet ott is iszonyú: ami kívül van, csak szörnyűségesen hazug és abszurdan nevetséges lehet; a belül lévő kisvilág, a magánélet és az intimszféra mégis barátságossá teszi az életet. A hetvenes évek közepének Esterházyja írt és focizott, a kétezer-húszas évek elejének Majtényije olvas és kutyázik. Soma, örömteli farokcsóválással, azt csaholja nekünk, hogy mindennek ellenére, mégis lehetséges boldognak lenni.”¹ Jó és szép, leszámítva a félreértést, hogy szerinte az emberem kutyázik, holott a műben én vagyok az, aki emberezek.

A megjelenés előtt elképzelttem, hogy mind kedves emberek, mind bájos kutyalányok – Lotti, Molly, Foltos – előttem sorban állnak, én meg, elérhetőségeimet készségesen megadva, dedikálok. Az emberem ehhez szerzett egy szép festékpárnát, amelybe belenyomhatom a mancsomat, majd dediká-

---

¹ ÉS, LXVII. évfolyam, 11. szám, 2023. március 17., Péczer László.

lás céljából simán rálépek a belső címlapra. Nem lányos piros, nem is gyászos fekete, hanem kék vagy zöld, esetleg püspöklila festékpárnát kértem, de feketét kaptam. Kipróbáltuk, kényelmetlennek bizonyult, utáltam, nem tetszett. Lett megoldás, a jobb mellső lábamról bélyegzőlenyomatot készítettünk, most már így dedikálok. Repül az idő, elmúltam már hatéves, ami emberi számítás szerint legalább negyvenesség. Költők esetében már kor. Jó, én nem költő vagyok, hanem magáníró eb.

Ha valaki prózát ír, és ráadásul ír is, akár költő is lehet. Az emberem az ölest leszámítva bármiben támogat. Megjegyzem, tízévesen Jack London (Mihály és Jeromos) hatására keverék pulija mellől fogadalmat tett arra, hogyha nagy és gazdag lesz, ír terrierekkel él majd. Ebben a sorban én vagyok a második, de volt egy velszi terrier Bözsikéje is. Az írség amúgy is foglalkoztatja, mert ő irodalmi kékharis, például odavan Joyce-ért, továbbá a nem csak Nobel-díjas, de első osztályú krikettjátékos Beckett-től a fekete (stout) sörig minden, ami ír, érdekli.

Első versem:

Soma, qui est Hibernicus Terrier

Minden, mi hírnévvé vált, vágy volt.

De megszűnik,

ha kutya valamin eltűnődik.

Az ebek, az írek, a magyarok közt,

mi szelíd fenegyerekség,

az személy.

Apám és anyám fia.

73

A beszélő kutya szerepel a médiában

Szerepeltem a politikai hetilap videóbloggerjében. A lap megtudta, hogy első kötetes fiatal kutyaszerzőként debütálok. Úgy volt, hogy éwertékelésre kérnek, de a sajtó már csak ilyen, műfaját tekintve inkább életútinterjú lett. Az interjú helyszínéül a Gerlóczy nevű, szerintem nagyon elegáns hely szolgált, amely Budapest pesti oldalán helyezkedik el. Bécs belvárosában már voltam, de a budapestiben eddig még nem jártam. Az alkalomra felvettem a szebbik kék színű, névjegyemmel díszített háromomat. Összehasonlításként csak annyit jegyzek meg, hogy itt még sokkal érdekesebbek a szagok, mint Bécsben, szerintem akadnak patkányok is. Az emberem autójával utaztunk, mert az emberekkel szelíd vagyok, mint a gerle, nincs is szájkosaram, ezért aztán nem mertük a tömegközlekedést igénybe venni, mert ott kötelező a szájkosár. Abba a parkolóházba érkeztünk meg, amely a Szervita téren található. Ez fényesen ragyogó emberbarlang, amelyből liften lehet feljutni abba a palotába, amelyben finom viselkedés uralkodott, senki nem tette szóvá, hogy emberekkel érkeztem. Innen az utcára jutottunk, majd pedig rövid séta után a mondott híres cukrászdába. Nagyon szép, kutya barát hely, ahol mosolygó emberek fogadják a kutyát, és egy elegáns fehér zakót viselő úr friss vízzel is megkínálja. Viszont nekem nem, csak az emberemnek adtak cukrászsüteményt. Pedig én vagyok a szerző. Egyáltalán nem volt lámpalázam, igaz, főleg az emberemet kérdezték. Rám még portot, mikrofont sem

tettek. Nagyvonalúan mindezek felett napirendre tértem, elnyúltam, el is álmosodtam, mint halk zsolozsmát hallgattam az emberek beszédét. Nagyjából, szerintem, rendben volt a beszélgetés.

Karácsony

Eljött karácsony napja, kicsit aggódtam, hogy lesz-e karácsonyi ajándékom. Nálunk az a szabály, hogy csak a gyerekek kapnak ajándékot. Belátták végül, hogy a felnőtt kutya a karácsony tekintetében gyerek. Tavaly nagyon szép szárított birkafejbőrt és nyúlfület kaptam, és azóta csak javultam. Most is ehető ajándékot adtak, de nem erőltették meg magukat. Nem nagy szám. Német gyártású birkakonzerv. És befizetnek még egy iskolába. Szerintem a gesztust kell főleg értékelni. Hogy azért gondoltak rám. Jövőre szeretnék valami komolyat.

A szétrágott helyett végre nagy nehezen kaptam Kisdrágától egy bíborszínű új ágytakarót. A régit már szégyelltem, ha vendéget fogadtunk.

Újból az iskolapadban

74 Első napunkat töltöttük Kisdrágával a Kutyatár emelt szintű kurzusán. A főtanár elég kedves kutyaviselkedés-tudós. Ahhoz képest, hogy az állítólagos szépségemen és barátságos természetemen kívül mindig a jó eszemet dicsérték, a feladatok egy részét nem értettem. Anynyi persze világos volt, hogy akárcsak az emberiskolákban, itt is az ún. engedelmességre, és nem annyira az általam előnyben részesített autonóm viselkedés gyakorlására helyezik a hangsúlyt. Azért mégis érdekes, mert mindig is szerettem a feladatmegoldást és a közös munkát. Az oktatási programot megkaptuk elektronikusan is, amit a másik emberem is átnézett, és azt mondta, hogy a feladatok felét a három doktorátusával ő sem érti. Megnyugodtam. Hozzáteszem, hogy professzorunk szerint nincsenek buta kutyák, csak buta gazdák vannak. Én erre jelentkeztem, és megmondtam az igazat, hogy nekem nem gazdáim, hanem embereim vannak. A tanár, miközben elnézően mosolygott, megjegyezte, hogy ez természetesen rájuk is vonatkozik.

A beszélő kutya jó tanuló, jó sportoló. Iskolai előmenetelemet, eredményemet nem lenne helyes eltitkolni. A múlt heti első oktatási nap felemás eredménye után a házi feladatok megoldásában már kitűntem. Az otthoni leckéket tanárainknak – 21. századi kutyák vagyunk – videófelvevételekkel kellett elküldenünk. Ezek nekem olyan jól sikerültek, hogy a mai óránkon a kedves tanerő engem kért fel arra, hogy osztálytársaimnak bemutassam a helyes feladatmegoldásokat. A felkérésnek minden lámpaláz nélkül, közmegelegedésre eleget is tettem. Ezt követően a törekvő diáktársak a látottakat ügyesen megismételték. Hazatérve alapvetően szellemi fáradtságot éreztem. A délutánt átaludtam.

Tányércsörgés és a két csülök

Otthon persze, de ez bagatell, időről időre előfordul tányércsörgés, poharak koccanása, kés-villa csörgése. Mint ma is. Nemhogy eltűnt Kisdrága tányér-

járól a sült, hasonló esetek megedzették, de sajnos éppen amikor belépett a nappaliba, a hús harmada valahogy az én számból lógott ki. Hirtelen lélekjelenléttel kihangsúlyoztam, hogy az abrosz patyolattiszta, a tányér ép, továbbá rajta a krumpli és a káposzta érintetlen. Fordítanom kellett valahogy a témán. Arra emlékeztettem Kisdrágát, hogy sok kutya mindent eltör, szétken, elkoszol. Továbbá azt is megemlítettem, hogy rajtam kívül senki nem maradt éhen.

Mozgalmas éjszakánk volt. Az embereimmel délután sétáltam, és a korai vacsora után a hidegre való tekintettel a meleg szobában a fotelemben nyugovóra is tértem. Az emberek, butaságból, hogy ne féljek (hosszú ideje csak a Traktortól félek, de az még a kertünkbe se tud bejönni), villanyt is kapcsoltak, mikor elmentek. Későn kerültek haza, a barátaikkal múltatták valahol az időt. Aranyosan gondoltak rám, mert kaptam tőlük egy csoda szép csülökcsontot, amellyel ki is vonultam a kertembe. Ezzel el is kezdődött az éjszaka első felvonása, ugyanis, bárhogy is könnyörögtek, a hidegre való tekintet nélkül, nem jöttem be a házba, kint csülköztem. Ők viszont aggodalmas szülőkként nem mertek lefeküdni, szeles az éjszaka, ide is befújhat a Karszt távoli, de hideg szele, annak jeges leheletétől féltették kis Somikájukat. A megismételt könnyörgésre jósból bejöttem. Ők lefeküdtek, én viszont, mivel már korábban kipihentem magam, inkább körülszagoltam a házat, és megállapítottam, hogy az elvben kutyabiztos konyhapulton – ha-ha! – becsomagolva pihen egy szinte érintetlen és légmentesen becsomagolt sült csülök, sztrapacskával és szalonnás párolt káposztával körítve. Egyértelmű helyzet: nyilván mohón két adagot rendeltek, de, szegények, csak eggyel birkóztak meg. Ők tehát a saját csülökadagjukat elfogyasztották, a már megkapott csontbónusz pedig, akár a plusz csülök, kétséget kizárólag engemet illet. Én eddig csak a csontot nyalogattam és rágcsáltam, enni, sajnos, nem ettem.

A fiatal, közepes testalkatú, de atletikus testfelépítésű kutya nehezebb feladatokkal is megbirkózott már korábban. Régen elmúltott éjjél, amikor az egyik ember csattogásra ébredt. Valaki vagy valami hangosan csattogott, illetve csettegett a csendes lakásban. A csattogók és csettegők akár csülökcsontok is lehettek, ugyanis tudni való, minden hátulsó sertéscsülök két nagyobb, valamint kisebb, egymástól elváló csontot tartalmaz. Az éjszakai emberi őrzőjárat a lépcsőn kibontott nejlont és alufóliát talált, a galériában pedig a saját heverőjén egy elégedett kutyát, aki a két fehérre nyalt csülökcsontjával elmélyülten, boldogan zirgett-zörgött, illetve csattogott.

A mondott illető nyílt tekintettel, minden lelkiismeret-furdalás nélkül tekintett emberére. Ez a tekintet azt mondta, hogy mindent hálásan köszön. A megrökönyödött ember, mintegy magától, csak azt kérdezte, hogy fér el egyetlen kutyában egy egész csülök és egy tányér sztrapacska szalonnás párolt káposztával? Kényelmesen – válaszolt az eb.

Az erre vonatkozó újabb kérdésre lesütött szemmel hozzátette, hogy egyrészt gluténérzékenysége valóban kiment a fejéből, de egyébként etológia és nem táplálkozástudományi szakon végzett. Valójában, mellékszál, nem is egyetemi szinten iskolázott. Mindegy is, aligha lehet tőle elvárni, hogy

a sztrapacska gluténtartalmát ismerje, erről neki nem szólt senki. A sztrapacska átlényegülése is emberi mulasztás eredménye.

Az ember, mit tehetett, belátta, hogy a szentelenül magabiztos és feddhetetlen kutyára lehetetlen haragudnia. Okosabb, ha ő maga is visszafészkel a saját ágyába, aludni.

A megsétáltatott marhacsont esete

Az ember, ha nagyon akar, néha tud rendes lenni. Az enyém egész éjjel fáradtságos munkával úgy készített sóletet – meg kell a kutyaszívnek hasadni –, hogy közben aludt. Mindegy, a rendszeres szellőztetés dacára csodálatos illatfelhő szállt a házunkra. A mondott rendesség pedig abban öltött testet, hogy estére nem a megszokott uncsi prémium kutyaeledelt öntötte a tányéromba, hanem a nagycsaládnak főzött-sütött sóletet, amelyet nem is csupán húсок koronáztak, hanem gyönyörű húsos marhacsont is.

Miután örömmel végeztem az esti étkezéssel, felvettem a közös séta kérdését is, amit a szintén kissé elnehezült ember sem ellenzett. Az értékes csontot nem ripsz-ropsz fogyasztjuk el, miközben a séta is sürgős. A marhacsont drága kincs, amit aggasztó felelőtlenség az üres kertben hagyni. Mi lesz, gondoltam, ha míg távol vagyunk, bejön a kertünkbe az aransakál, a róka vagy a vörös tigris? Ha ellopják a marhacsontot? Mondtam az embernek, hogy nem hagynám itt a marhacsontomat. Ő a vállát vonogatva egyezett bele, ha szimatot fogok, szukával, rivális kannal találkozom, stb., nyilván elvesztem a csontomat, elfeledkezek róla, neki aztán édes mindegy, ha elhagyom, akkor egy gonddal kevesebb. Így aztán csonttal a számban zártuk be magunk mögött a kertkaput. Dicsőség az ír kutyának! Hiába hitetlenkedett az emberem, bebizonyítottam, hogy nem szabad engem lekezelni, állhatatosságból jelesre vizsgáztam. A háromnegyed órás séta alatt kakáltam, pisiltem, szimatoltam, két haverral szót váltottam, de a csontot egy pillanatra sem tettem le a koszos fűre. Farkamat büszkén lengetve hoztam haza féltett tulajdonomat. (Házunk egyik kedves vendége, a megfestett táj szerelmese, neves esztéta, büszke tartásomat és eszességemet szokta volt dicsérni. Kösz!) Az emberemnek, mit mondjak, leesett az álla.

76

Vad-, sündisznó, tó

Ma reggel napirend szerint sétáltattam Áhegyen az embert. Épp csak kinyitattam vele a kertkaput, midőn az előttünk elterülő selyemréten átvágott három kecses őz. Izgatott és boldog lettem, valamint szomorú. Vádlón vettem fel a szemkontaktust az emberrel, és szóvá tettem, hogy amíg az aransakál és a bakonyerdő farkasa szabadon jár, fut, vadászik, addig az ír-magyar kutyát az emberhez köti nehéz húség és hasonló kötél. Az ember halkán megjegyezte, hogy a sakál/farkas saját ember hiányában nem részesül szeretetben, orvosi ellátásban és napi kétszeri étkezésben. Legyintettem.

– De nem ez volt a kérdés! A két étkezés rossz vicc három egész őzhöz képest.

Nem tértem napirendre, de a sétát persze folytattuk. Nemsokára farkát rázva egy természetes flegma vaddisznó ballagott előttünk az Ábrahámi

Szöllők Útján. Őt boldogan megugattam. Nem semmi ez tíz perc sétafikán. Áhegy sokkal jobb, mint a Kamaraerdő, ahol négy év alatt egyszer találkoztunk őzzel és másodszer a döglött rókával.

Amikor hazatértünk, az emberem kikereste a telefonján, és együtt meghallgattuk a vaddisznóröfögést. Ez mondjuk, ha elvárható is, javára írandó emberi rendesség. Azután a tálamba kaptam zöldborsófőzeléket. Van az embernek is némi érzéke az öniróniához.

Állatbarát nemvadász

Unom, de tényleg. Ez nem kettős mérce, hanem súlyosabb annál: az ember szituatív hamis tudat és kognitív disszonancia áldozata. A gond, hogy az emberi faj ideggyenge. Jó, az én embereim, velem ellentétben, nem vadásznak, ami viszont nem jogosítja fel őket arra, hogy megakadályozzanak abban, hogy a saját kertemben rendet tartsak. Az emberek háborúznak, és vágóhidakat tartanak fenn, ahol ölnek, régebben az én emberem maga is nagy ho-ho-horgász volt. Én viszont sem a sünnel, sem a vaddisznóval nem végezhetek. Áhegyen például, amióta a vaddisznókonda meglátogatott miniket, sötétedés után a kertbe sem mehetek ki!

Hagyják békén a kutyájukat!

Az autójukban valamit felfaltak a nyestek, amitől az állatbarátságuk azonnal elpárolgott. Felajánlottam, szívesen kint töltöm az éjszakát, és ha úgy adódik, ellátom a nyest koma baját. Mire az ember azt kérdezte, hogy vállalom-e, hogy az éjszaka során biztosan nem fogok unalmamban sünnözni. Erre, mit mondhattam egyebet, önérzetesen azt válaszoltam, hogy sünn, nyest, egyre megy, az egyik szúr, a másik harap, nem ígérhetek semmit.

– Jó, akkor bent maradsz! – zárta le a vitát az ember.

Másnap Kisdrága kedvesen kérdezett, hogy vajon „Lennék-e szíves befáradni a kertből?”. Igent mondtam, befáradtam. Jóindulatom jeléül és büszkeséggel egy szájba való eleven apró sünnel érkeztem, akit a lába elé ejtettem. Ő inkább meglepettnek tűnt, semmint boldognak. Szerzett pedig magának egy rongyot, azzal bebugyolálta a sünt, majd, miközben a sünnel távozott, engem zsákmányomtól megfosztva kizárt vagy bezárt (nézőpont kérdése). Akit pedig reggel már hiába kerestem. Amikor Laci megjött, Kisdrága nem engem dicsért, hanem dicsekedett. Az egész úgy tűnt, mintha Kisdrága lehetne büszke cselekedetére, nem pedig én. Annak is örülhettem, hogy mivel szerintük a vadászösztönöm leküzdhetetlen, éppenséggel nem korholnak. Egy normális világban minden másképp történik: Együtt játszunk a sünnivel. Később közösen fogyasztjuk el.

Hiába találtam meg a szép saját sünnömet, a mára már szerintem szinte buddhistává lett, és tőlem súlyosan félreértett szelídséget követelő embereim idejekorán gyanút fogtak, és ahelyett, hogy elismerték volna ügyességemet, elvették. A Laci rátette a megmentő lapátra, majd foghegyről és fölényeskedve odavetette, hogy gondja lesz rá, hogy az én saját sünnöm somabiztos helyen leljen menedékre.

Később tényleg a sünn volt a hibás! Annyi kert van Tétényben, ment volna máshová! Úgy kezdődött, hogy a barna éjjél idején fájdalmas hangokat

hallattam, mert a sün tüskéje fáj nekem, miközben bizonyára én is fájtam a csendes sünek. Az még rendben volt, mert szeretem, ha szeretnek, hogy az egyik emberemre ráhoztam a frászt, aki ijedten riasztotta a másikat. Az emberem a jajgatásomra pizsamában, kezében zseblámpával mászott utánam a bokor alá, ahonnan – örvendezve, hogy nem esett bajom – kirángatott. A sün a helyén maradt. Reggel aztán az ember, megbizonyosodva, hogy a süni távozott, a bokorszemlét követően engedett ki a lakásból.

Az elhunyt sün, avagy egy haláleset méltányos kivizsgálása jó példa az ártatlanság vélelmére. Van a kertünkben, tudjátok, ilyen földbe ástott műanyag tó, benne nyaranta a tavirózsák levelei között vidám ebihalak lubickolnak. Most tél van, kopár a kis tó, bőrzik rajta a jég, csak a tavirózsa be barnult, gyűrött és rongyos levele lebeg rajta, amely félig el is fedte a kis sün holt tetemét. Szemfüles emberem azért így is észrevette, és lapátjával kiemelte. Az ázott tetem megtekintéses vizsgálata nem tudta megállapítani a sünhalál okát. Nekem mégis volt okom aggodalomra, mert a sünök bántalmazásában visszaesőnek számítok. Korábban szedtek ki a fogaim közül néhányat. Ha bevádolnak, csak behódolva, rossz, büntudatosnak látszó veszített pozícióban próbálhatnám hangsúlyozni ártatlanságomat. Amíg az embereim tanácskoztak, kivárássra játszva, inkább szerényen üldögéltem. Az egyik emberem, mentségemre, azzal kezdte, hogy Soma nem elég fegyelmezett ahhoz, hogy csendben sünözzön, a csaholása elárulta volna. Csakhogy az is felmerül – mondja a másik –, hogy az eset akkor történt, amikor mi emberek a mozi-ban ültünk. Másfelől kétségtelen, a sün maga is belesétálhatott a tóba. Ne menjen a vízbe, aki nem tud úszni! Kisdrága lélektani okfejtése, helyesen, úgy szólt, hogy az ő Somája nem megfontolt gyilkos. Kizárt, hogy vízbe fojtja a sünt. Helyes! Egy macska talán vízbe öli az áldozatát, de a becsületes ír vadász ilyet nem tesz. Mivel a bűnösségemet nem lehetett bizonyítani, ártatlannak minősítettek. Sőt a helyes lélektani következtetések szinte ki is zárják a bűnösségemet. Miközben vadász maradok, továbbra is emelt fővel járok. Hírek szerint az egyik ózdi macska direkt elhúzta az ablak mögött a függönyt, így árulta el a rendőröknek, hogy hol van körözött embere. Jellemző! Én Budatétényben, ha kell, tíz rendőrtől is megvédem az emberemet. A macskák megjátszósak, mi, ír kutyák, tiszta szívből viszonszeretünk.

Az állatok jogai

A spanyol polgári törvénykönyv módosítása érző lényeknek ismeri el az állatokat. A háziállatoknak (és persze a vadállatoknak) előbb vagy utóbb jogai lesznek. Spanyolhonban a való pár kutyáját nem a kenyérpíróhoz, autóhoz hasonló vagyontárgyként, hanem érző lényként kell kezelnie a bíróságnak. Az egyik Chilében élő csimpánz ügyvédi segítséggel pert indított azért, hogy ne kelljen a ketrecében magányosan élnie. Én, miközben csak órákra szoktak magamra hagyni, amit kifogásolok, átérzem a csimpánz sérelmét, ha ez a mi hazánkban még nem is valósult meg, előbb-utóbb jogképesnek kellene tekintenünk. Még azt is elfogadom, hogy a csimpánznak, sőt akár még egy kutyának se legyen ugyanannyi joga, mint például az embereknek. De az sem járja, hogy az érző, szenvedő, álmodó, gondolkodó lényeket csak tárgy-

nak, dolognak tekintsék. Ezen az úton már elindultunk. Vannak kínzást büntető, állatjóléti intézkedéseket megkövetelő szabályok nálunk is, de még hosszú küzdelem vár ránk. Hajrá, chilei csimpánz!

Az emberem lehűtött. Azt mondta, hogy olyan helyen élünk, ahol a fejedelem épp most lengette be, hogy betiltja a Pride-ot. Ezt azzal indokolja, hogy a meleg, leszbikusok a gyerekeket átnevelik és bántják, a Pride pedig eleve rossz példát mutat. Szerinte azzal a hamis váddal élve, hogy az ír kutyák harapósak, a magyarokra veszélyesek, akár a Szent Patrik-napi felvonulás is betiltható. Arra emlékeztetett, hogy mennyire szeretek én is március 17-én Szent Patrik ünnepén felvonulni. Ezen a napon rendszerint zöldbe öltözünk, és a Vörösmarty téren gyűlünk össze. Múltkor, nyakamban zöld kendőmmel selyem- és drótszőrű ír terrierrel, ír farkasokkal, szette-ekkel és csicsergő ázsiai diáklányokkal haverkodtam. Az emberem pedig az erre a célra állított bódéknál ír emberekkel jattolva Guinness-t és ír jófajta whiskey-t kortyolt. Amúgy Szent Patrik élete sem volt egy Szent Patrik-napi parádé, Maewyn Succatként született, és a Britannia nevű Provinciában élt. Fiatalon elrabolták, eladták rabszolgának, sokáig rongyokban birkákat legeltetett. Csak később lett szent.

Persze, minden viszonylagos, gondoljunk a nők helyzetére, akiknek elismerése, legyenek bár még Kadhafi zöld könyve szerint is emberek, ugyancsak nehezített. És itt vannak a szexuális kisebbségek, szintén! Szeretném halkan felhívni a Magyarországon uralkodó emberek szíves figyelmét arra, hogy a könyvemben beszámoltam arról, hogy, noha szexuális érdeklődésem heteróként rögzült, öt hónapos koromig őszinte lelkesedéssel egyaránt udvaroltam a fiú és a lány kutyáknak. Ráadásul később kölcsönös szerelemben estem az utcánkban lakó báránnyal. Ezt azért hozom szóba, mert ha a hecc-kormányrevolversajtó és a magyar heccállam, ez soha nem késő, a *Meseország mindenkié* című gyerekkönyvhöz hasonló okkal kampányt indíthat művem ellen, akkor méltatlan naplóm is felfokozott olvasói érdeklődést remélhetne, sőt szerény munkám talán a művelt külföld kíváncsiságát is felkeltené!

A Magyar Glóbuszon, az állatságon túl, írói irányom miatt, a magamfajta amúgy is nehezen jut hírnévhez. Nem csak a kutyaság, azaz a személytelenné minősítés terhe nyomaszt, de kimondom, az itt elvárt tehetség hiánya is. Elismerem, esetemben teremtő képzeletről nem beszélhetünk. Nincsen írói fantáziám, soha életemben nem találtam ki semmit sem – nekem a történetgyártás, a meseköltés magas, mint sertésnek a farzseb –, legfeljebb a valóságot tudom átszínezni, néha talán fényezni.

Ha a tollforgató emberek között körülnézünk, egy fontos szempontból talán Eötvös Károlyhoz hasonlíthatom magam, aki irodalmi reményeivel végül ugyancsak felsült. Megjegyzem, kutyaésszel is jó fej volt, mert nemcsak a nyíregyházi törvényszéken védte meg az egész művelt világ lélegzet-visszafojtott ámulatára az ártatlanul vérbevádolt zsidókat, de nagy szeretettel írt öreg kutyájáról is. Őt mégis csak a *Nyugat* c. lap irodalmi forradalmáig tartották írónak, akkortól híre, ha nem is a semmibe hullott, hiszen jogászként és politikusként tovább tartotta magát, de azonnal kiesett az irodalmi kánonból. Az erős fantáziájú Karinthy, Eötvös Károlyt jellemezve, például így

szállt bele, páros lábbal: „A magyar fénymáz egyszerű, nemes, mély. A magyar fénymázban nemzeti bélyeg van, belső tűz van benne és jelleg. Ezt érezni kell; ezt tudni kell, ehhez külön, magyar érzék kell, mely felfogja és megéri. Nekem ez megvan. Én értem. Én már 1887-ben is értettem. Én... Eszembe jut erről, hogy 1851-ben Kraczuły, az akkori államtitkár, mondott nekem valamit, amit 1893-ban még elbeszéltem Andrásynak, de most már nem emlékszem rá, mi volt az.” Ez a vitriol rólam is szólhatna. Az emberem Eötvös Károlyt, aki nagy kedvence, mindig azzal igyekezett megvigasztalni, hogy például a nagyobb országban, világban, irodalmi kánonban élő Churchill, hasonló nemzeti fénymázkészítő létére 1953-ban, például Ernest Hemingway, Graham Green ellenében, „mesteri történelmi leírásaiért” sokak szerint megérdemelt irodalmi Nobel-díjat kapott. Szóval szerintem elég hülyék a szépírás értékelésében a magyarok, hogy Eötvös Károlytól az írói rangot megtagadják. Sőt, sokan őt magát, bölcs és kissé korpulens alakját is elfelejteneik.

Harmóniában az emberrel, békében a természettel, kritikusan az uralkodó viszonyokkal. Kerékgyártó István magyar író, atyai barátom, Lottika embere, akitől különleges jutalomfalatokat szoktam kapni, és többször ágdobálósat játszottunk a könyvbemutatómon, a „Soma jól ír!” szavakkal értékelte prózámát. Ha azt hiszed, lámpalázás voltam, tévedsz. A könyvbemutató fáradalmi és izgalmai után ábrahámi alkotóházamban kétnapos pihenéssel ajándékozom meg magam és emberemet. Minden oszlopnál, fánál elhelyeztem az itt járt Soma jelzéseket. Ellenőriztem a környéket, megállapítottam, hogy a kacsák rendben vannak, de az eget szinte elsötétítve, legalább száz vadliba húzott el, dél-délnyugati irányba tartva. Ennek még utánanézek, de lehettek a tavasz korai hírnökei is.

Első könyves kutyaként, persze minden eb így lehet ezzel, kicsit izgultam, vajon lesz-e sikerem. Megvásárolnak-e? Mert ha igen, akkor eltartott állatból előléphetek családfenntartóvá, és az embereim sem csaphatnának, repülőútra hivatkozva, nyaralásuk idejére a panzióba. Talán még a külföldi utazás irányát (rágcsálókban, röpképtelen madarakban gazdag vadasparkok felkeresése) is én jelölhetném ki. Kutya tervez, ember végez, kaptam ugyan illendő honoráriumot, de nincs jogi személyiségem, bankszámlám, a pénz meg, ismeritek az embereket, eltűnt a családi költségvetésünkben, engem meg arra hivatkozva, hogy szeretek ott lenni, megint beadtak a kutyatárba.

Ember és emberiség

Humanista eb vagyok születésem óta, más ebekhez hasonlóan én is „gyógyíthatatlan emberszeretettel születtem” (Csányi Vilmos). Úgy szeretem az embereket, mint ők a sőt. Viszont az emberiséggel, amelynek elég rossz a híre, még szerencsére direktben nem találkoztam. Vannak azért ismereteim, én is észrevettem, hogy az emberek együtt gyakran furcsán viselkednek. Például, kérdezem, minek gyártanak, noha irtóznak az emberevéstől, fajtársaik megölésére bombákat?

A tapasztalat szerint az ember rajong a vele kedves kutyáért, de a többi, talán ingerszegény világban bolyongó ember nem hisz nekik, ők kutyaellenes törvényeket fogadnak el, és ilyen ideológiákat terjesztenek. Az ember

szelíd, az emberek gőgösek. A történelemben sok jó embernek volt elege az emberiségből. Igaz, vannak ellenpéldák, Rousseau meg kommunista szervezetek rajongtak az emberiségért, de irtóztak az emberektől. Így mindenki ráfaragott.

Sokfélék a költők is. Az emberem mesélte, hogy Weöres Sándor egyik riportere így érdeklődött:

– Ön, aki annyi szép gyerekverset írt, biztosan nagyon szereti a gyerekeket. Mire Weöres vékony éneklő hangon, arra gondolva, hogy a gyerekek tömege is emberiség, így válaszolt. – Nem, ez tévedés, nem írok gyerekverset, és nem is szeretem a gyerekeket. Viszont van egy macskám, akit szeretek. Jó, ennyiben érthető, kutyája nem volt.

Izland szigetén már annyira nem bíznak az emberek egymásban, hogy közülük sokan a Snæfellsjökull nevű hegyet akarták jelölni köztársasági elnöknek. Arra gondoltak, hogy noha vulkánivadék, a hegy még így is nyugodtabb, kiszámíthatóbb, mint az izlandi emberek, ezernyolcszáz éve nem tört ki, ami, más hegyekhez hasonlítva ugyan nem, de az emberek viselkedéséhez mérve megnyugtató. Azt is mondták, hogy választható, mert elmúlt 35 éves, és amióta csak van Izland, izlandi volt.

Kutyatagság

Szenvedélyes természetem miatt sem vagyok hegy, nem akarok köztársasági elnök lenni, de évek óta arról ábrándozom, hogy felvételemet kérem valamelyik független írószervezetbe, hiszen jó kritikákat kaptam, magas az idézettségem. Legutóbb például a gellérthegy-i füves, virágos, bokros, fás kertészeti könyvben is említettek, pozitívan.

Margócsy István, a kiváló irodalomtudós és nemzetpedagógus lehűtött. Szerinte az irodalmi emberektől se várjak túl sokat. Ők még saját asszonyaikkal is undokok. A Kisfaludy Társaságban már a 19. század végén, 1897-ben felmerült az akkor már sok kötettel rendelkező, sikeres író, Beniczky Lenke felvétele. Ám az elnök Gyulai Pál még azt sem engedélyezte, hogy szavazzanak róla. Szerinte „még ha az alapszabály kétséget hagyhatna is fenn, a Társaság keletkezése óta követett s egyetlen kivételt sem ismerő gyakorlat a mellett bizonyít, hogy csak férfi-író választható”. (Igaz, hogy ugyanebben az időben az ellenzéki Petőfi Társaság [elnök: Jókai Mór] tagjai között két író: Beniczky Lenke és Kisfaludy Atala, már az 1870-es években is tagságot nyert.)

Ha az íróférfiak az írónőkkel így bánnak, akkor, de őszintén, milyen esélye lehet az írókutyáknak az emberek kutyavilágában? Amúgy a kétszáz éve megszületett Jókai lenne a sok mindenben követendő példa. Az emberem szerint a magyar próza nagyjai ugyan több köpönyegből bújtak elő, de, mert Jósikának még nem volt ilyenje, az ősköpönyeg Jókaié. A köpönyeg alá rejtett könyvekben olyan oldalak lapulnak, amelyek papírján aranyporként ragyognak a szavak, mondatok, és Mikszáthtól a mostaniakig stílt és erényt üzennek. Ilyen szerintünk a zsidó Salamon szózata Baradlay Richárdnak: *„Én nem avatkozom az ön dolgaiba, kapitány úr; de emlékezzék rá a vén zsidósról, a Porcelán utcában, a Nro 3 alatt. Én azt mondom önnek,*

hogy becsületes embernek lenni igen jó gescheft! – Ráemlékezzék! Egyszer az életben még fogja ön látni a Porcelán utcai zsidárust, vagy akarja vagy nem. Akkor meg fogja ön érteni, amit önnek mondtam: »Becsületes embernek lenni a legjobb üzlet.« Istennel járjon!»

Na szóval, fantáziájáról itt ne essen több szó, a sok buta hím között, extra jó fej volt. Ő szerkesztette az *Életképeket*, amelybe már 23 évesen '48 márciusában a *Nőszabadságról* írt vezércikket: „Mikor március tizenötödikén, a szabadság első reggelén a küzdők melleire lelkesült nők tüzdelték föl az első kokárdát, mikor a szabadság első jelszavát nők szegezték ki ablakaikba, s lobogóikon mutatták fel a szent nevet, melyért a nép küzdött; mikor Petőfinek, a forradalom költőjének ifjú neje a megfordító perc előtt ezt mondá férjének: »ha halni kell, ez lesz a legszebb halál: légy erős!«, akkor mutatták meg hölgyeink: hogy mi a nő hivatása.” Szerintem Jókai, ha ma élne, akár csak Eötvös Károly, az állati jogokat direkt helyeselné.

Párbeszéd a saját emberrel

Nemcsak a kutya, olykor meglehetősen színvonalon, néhány ember is szövegel, sőt versel is. Például Jack Londonról, az ír terriereket – beszélő és éneklő főhősei: Mihály és Jeromos – megalkotó angol íróról, többször mesélt az emberem. Azt is mondta, hogy ugyanezen a nyomvonalon Csányi Vili bácsi regénye kutya hőséne a gégéjét úgy átoperálták, hogy aztán egészen emberül beszélt.

82

Jó, én igazi beszélő kutya vagyok, de a gégémhez nem nyúlt sebész, nem is hagynám. Déry Tibor Nikije is beszélt, aki szintén terrier, lány. Ő, túlságosan szelíd, nem tudta megakadályozni, hogy az egyik emberét politikai börtönbe hurcolják. A regényben a kutya két hozzátartozója túléli valahogy a főhős szenvedését, de Niki belehal. Ami szerintem szomorú. Most jobb világ van, mert az én embereim szabadok.

Az emberem tehát, mikor együtt vagyunk például erdős, rétes, tavas, vadás helyeken, a kedvemért érdekes, néha kutyás szövegeket mondogat. Például ezt is: „Létem ha végleg lemerült, / ki rettentí a keselyút! / S ki viszi át fogában tartva / a Szerelmet a túlsó partra!” Négy lábú barátja kérdő tekintetére azt mondta, hogy bocsánat, Soma, ez nem is kutyás. Emberi vakság, nem érti verset. Persze hogy az! Amúgy néha direkt elküldöm az emberek közé. Múltkor a szerinte talán legnagyobb élő magyar költővel találkozott, aki nem csupán olvasta könyvem, de még annak a véleményének is hangot adott, hogy kifejezetten jól írok. Nagyon örültem, de az emberem lelkesedésemet azzal hűtötte, hogy ilyen mondatok előfordulnak emberek között jelentés nélkül, lehet csak kedvesség megnyilvánulása. Valószínűleg féltékeny! Az illető költő, szerintem ez megható, azt mesélte, hogy feleségével régebben ők is Soma nevű majdani kutyáról ábrándoztak, de az éppen megszülető gyerekük miatt a projektet elhalasztották, és a kutya helyett az ugyancsak hímvivarú emberkölyköt nevezték el Somának. Az én családomban, mivel már éppen elég gyerekük volt, ez pont fordítva történt, ha utoljára fiuk született volna, ő lett volna Soma. Később ezen a néven lettem én családtag.

Együttélés

Az emberem szerint a fajok csak úgy kifejlődtek, azaz nem teremtődtek. De hát ez szerinte nem nagy szám, nem is túl eredeti ötlet, nemcsak Darwin hirdette, hanem néhány modern teológus is így gondolja. Azt senki nem tudja megmondani, mikor csatlakoztak az emberek a kutyákhoz, de találtak már több mint harmincezer éves kutyaállkapcsot, ami a modern ember korához képest elég régi, különösen, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a kutyáknak eleinte farkasállkapcsaik voltak. Feltételezhetjük, hogy a két faj együtt élve fejlődik ki, azaz egymás teremtményei. Ha tehát a modern ember teremtette meg a kutyát, akkor a kutyák ugyanígy megteremtették a modern embert. Az ír terrierek viszont eléggé újak, mert mi kábé csak a 19. században jelentünk meg Írországban. Az emberem – szerintem elég kedvesen – azt mondta, hogy talán az emberiség nem is reménytelen eset, ha ki tudta találni, azaz meg is tudta csinálni az első ír terriert.

Előkerültek a reggeli úgynevezett rosszalkodás bűnjelei. Benőhetne végre a fejem lágya. Jó, hát engem is zavar, szólok is az embernek, hogy szedje össze! Ne felejtjük el, hogy a kutya és az ember testfelépítése jelentős eltéréseket mutat! A kutya például sokkal erősebb a szétrágásban, az ember meg a kutyánál ügyesebben szedi össze a szétrágott holmit. Ez akkor tűnik elő, ha a két faj esetében az állkapcsokat és a végtagokat hasonlítjuk össze.

Ma voltam az utolsó vasárnapi iskolában. Nagyon kellemes foglalkozáson vettünk részt. Azt a tanegységet gyakoroltuk, hogy abban az esetben, ha a kutyasuli melletti réten tartózkodunk, továbbá mindkét tanár néni is jelen van, nos, akkor az ún. behívást, azaz a saját ember előtti megállást, leülést kell megcsinálni, szigorúan jutalom és dicséret fejében. Mit mondjak, élveztem. Viszont lesz az embereim részéről némi meglepetés a fennsíkon, ahol már nem lesznek jelen tanerők!

Az emberem azt mondta, hogy velem álmodott. Álomásban ketten voltunk a Kisörs és Salföld között elterülő akácerdőben, ahol ő az egyik tisztáson álldogált. Hívott engem, és én, meglepetésére, teljesen ősz pofával ballagtam ki a borókabokor alól. Megnézte az álmoskönyvben, és szerinte az álom megfejtése az, hogy együtt fogunk megöregedni. Részemről rendben.

Szót fogadni, különösen ingyen, jó hecc.

A reggeli sétánál az emberemmel arra lettünk figyelmesek, hogy rajtam kívül egy teknősbéka is sétáltatja az emberét. Csak amikor közelebb ért, vettük észre, hogy nem teknősbéka, hanem tacskozó, aki keményre kitömött és magasított szürke hátmelegítőt visel. De gyanút kelthetett az is, hogy folyamatosan ugatott.

Az ember tartozik

Az emberem humán-, morál- és a politikai bölcséletet művelő tudós barátjával – kölcsönösen bácsizzák egymást –, tehát Jancsi bácsival a könyvem kapcsán beszélgettek. Az emberem viszonyunk bonyolultságának jelzésére olyasmit mondott, hogy noha személyként tisztel, de mégiscsak van valamiféle önkorlátozással terhelt hatalma is felettem. Barátja, maga is kutyabarát, séróból pontosította, miszerint, amiről beszélünk, befolyásának természete nem a hatalom, hanem az autoritás fogalmával írható le.

A kutya ellenállásával szemben erőszakosan érvényesített emberi akarat a hatalom. Az uralom pedig az a készség, hogy a kutya maga alárendeli magát az emberi felsőbbség parancsának. Azaz mindkét esetben ész nélkül engedelmeskedik. Ez rám nem jellemző, én is úgy látom, hogy Jancsi bácsi megállapítása helyes. Az autoritás viszont a kutyák esetében a tekintély olyan formája, amely elismerésen és belátáson alapul. Mégis az emberek, a kutyák gondolkodása, magatartása csak részlegesen jellemezhető tiszta fogalmakkal. Jancsi bácsi néhai Rusztem nevű kutyája, aki melleleg a világon az egyetlen madagaszkári terrier volt, ugyancsak tudna erről mesélni. Szóval általában autoritásnak tekintem a saját embert, de ha felbosszantom, mintha farkascapat alárendeltje lennék, félem is. Olykor rettentő mérges tud lenni. Az ember- és a kutyaszívben kavarnak, időznek szelíd és vad indulatok, mert mindannyiunk lelke álmos dzsungel. A kutya farkasalmokat álmodik, az embere pedig Neandervölgyi-géneket hordoz. Titok vagy kutya, nem mindig igazodsz el magadon. Sem te, sem az embered! Valamikor régen farkasok voltunk, és ha elveszítjük az embert, újra farkascapat leszünk.

A kutya általában (a terriernek persze kevésbé) már a jó szaga és az általa adott jutalmak, de főleg okossága miatt is hajlamos lelkesen követni mindenben a saját embert. Az én egyik emberem jutalomért, a másik – nehéz eligazodni rajtuk – csak úgy szeretetből vár jóságot.

Csányi Vilmos bácsi szőrös gyerekeknek mondja a kutyát. Vekerdy Tamás gyerektudós azt mondta, hogy a gyereket hideg fejjel megütni bűn, ám ugyanez érzelmi felindulás esetén megbocsátható. Nem vagyok bántalmazott kutya, de amikor a nyakörvből a fejemet kihúzva, uszgyi, heccből kiszaladtam a 71-es balatoni úton a száguldozó autók közé, az emberem, aki meg ugyancsak loholt utánam, a kimentésem után ijedségében megrázott, mint Krisztus a vargát. És például akkor is, amikor szóltak, hogy rossz emberek kutyafalatokba rejtett patkánymérget tettek ki a fűbe, én meg persze ráaboltam ott az ázott kiflivégre. Még a kutyája által jól nevelt ember is félelmetes néha. Eb ura fakó a teória. Az élet aranyló ágára tekintsünk, ha zöld is!

A mi evolúciós történetünk a Homo sapiens sapienst tekintve több tízezer éve párhuzamos. Együtt, egymást segítve jelentünk meg a bolygón. Ha a kutyát mint fajt nézzük, vitatható, melyikünk evolúciója régebbi, mégis tudjuk, hogy például az ember minden labdajátéka a vadászatról, a labda üldözéséről szól. A természettől elidegenedett ember így szublimálja ösztönét.

Gondoljatok néha a Neandervölgyiekre, akikhez nem szegődtek a kutyák, ezért ki is pusztultak. Kutyák nélkül messze nem tartanátok ott, ahol most. Az az igazság, hogy már ősemberként sokat köszönhattetek nekünk, akiket a barlangban eleven hősugárzóként, bébiszitterként, nagyobbacska kölykök nevelőiként, az állandó táborhely takarítóiként, testőrként, rendőrként és vadászként is alkalmaztatok. Követelhetnénk legalább szimbolikus elismerésként például azt, hogy a kisebb-nagyobb városokban emeljetez azoknak a kutyáknak emlékműveket, akik feláldozták az emberiségért fiatal életüket, illetve egyébként segítségetekre voltak.

Például Miskolcon van ilyen szobor, amely az embermentő Mancsot ábrázolja. Láttam, talapzata tele volt friss virággal. Megható.